

כ"ב בסיון, התשע"ב

12 יוני 2012

מס' חוזר: 11/12

הנדון: הנחיות הנוגעות להיבטים בריאותיים של מהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה והנחיות למניעת מחלת השחפת בקרב העובדים הנחשפים לשחפת בצורה משמעותית במסגרת עבודתם עם אוכלוסיה זו

רקע:

חוזר זה בא להחליף את חוזר ראש שירותי בריאות הציבור מס' 3/2008 מיום 09/12/2008 בנושא הנחיות לקליטה בריאותית של מהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה, וכן מפרט את יישום חוזר ראש שירותי בריאות הציבור מס' 2/2007 מיום 18/3/2007 בנושא הנחיות למניעת מחלת השחפת בקרב העובדים הנחשפים לשחפת בצורה משמעותית במסגרת עבודתם, עם אוכלוסיה זו. החלפת נוהל 3/2008 מתבקשת לאור שינוי במאפייני ההגירה של האוכלוסיות המהגרות דרך גבול מצרים, המתבטא בשינוי בארצות המוצא של האוכלוסייה, במעמד שלה, ובמשך השהייה המשווער שלה במדינת ישראל.

נוהל זה מתייחס לכל השוהים בישראל מאוכלוסייה זו, ומפרט את נהלי הטיפול בהם בהתאם למעמדם ולאופן מגוריהם. (לרבות אלה המתגוררים בגפם, בקבוצות, במסגרת משפחתית, וכן לנמצאים במתקני כליאה, במוסדות ובקהילה).

אוכלוסיית המהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה הנה אוכלוסיה קשת יישוג (hard to reac population). היא אינה רק קשה לאיתור, אלא גם נמנעת לעתים ממגע עם רשויות ושירותים ממוסדים, ואין בהנחיות אלה ציפייה לעיסוק באיתורם.

א. ביצוע בדיקות סינון למחלות זיהומיות וביצוע חיסונים למהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה ללא מעמד אזרחי או שמעמדם בבירור והנמצאים בקהילה:

1. הערכה בריאותית, ביצוע בדיקות סינון והשלמת חיסונים לפי תוכנית החיסונים השגרתית של גיל הילדות, תינוקות וילדים עד גיל 14 שנים ונשים הרות על פי השגרה הנהוגה בתחנות טיפת חלב.
2. הרכבת BCG לילודים וילדים עד גיל 4 שנים (כולל) (בהתאם לתדריך החיסונים ועדכוניו).

3. יש לשקול חיסון נגד מחלה מנינגוקוקית, על-פי העקרונות שבתדריך החיסונים ועדכוניו.
4. חיסון פוליו: יינתן עד גיל 14 במסגרת השלמת החיסונים בסעיף 1 לעיל. מעל גיל זה יחשבו המהגרים כמחוסנים עקב חשיפה גם אם לא כולם חוסנו בכל המנות.
5. ביצוע בדיקות HIV בנשים הרות: במידה ותתגלה אישה הרה נשאית HIV היא תקבל טיפול תרופתי במרכזי איידס על פי נוהל המחלקה לשחפת ואיידס מתאריך 1.8.2001.
6. צילום חזה למבוגרים: מי שפנה או הופנה לשכת הבריאות ו/או למלש"ח עבור בירור שחפת או בירור מגעים של שחפת ודיווח כי לא ביצע צילום חזה בששת החודשים האחרונים, יעבור צילום חזה אחורי-קדמי וצדדי לצורך סינון, לפי שיקול דעתו של הגורם הרפואי (הכולל התייחסות לאופי המגורים). כל מי שנמצא כי ביצע צילום חזה לצורך סינון שחפת (במתקן כליאה או בקהילה) בששת החודשים האחרונים, לא יחזור על צילום חזה למעט אם מתקיימות סיבות קליניות לכך.
7. אין צורך בביצוע צילום חזה לילדים/קטינים בשל העובדה שאוכלוסייה זו איננה מדבקת.
8. אנשים החשודים כחולים בשחפת פעילה יופנו למרכז לאבחון וטיפול בשחפת (מלש"ח) לבירור והמשך טיפול לפי הצורך.
9. מהגר המאובחן כחולה שחפת פעילה יעבור גם בבדיקת HIV ויעשה בירור לשחפת של כל מגעיו ההדוקים.
10. נשא HIV יבצע גם צילום חזה וכן את שאר הבדיקות (כולל תבחין טוברקולין), כחלק מהבירור לאיתור שחפת פעילה.
11. אין צורך לבצע בדיקות שגרה ל – HIV.

הגורם האחראי בקהילה על הביצוע והמימון של בדיקות סינון למחלות זיהומיות וביצוע חיסונים:

- פרק זה מתייחס למהגרים הנמצאים בקהילה ולא למהגרים השוהים במתקן כליאה.
1. השלמת חיסונים (סעיפים 4-1) באחריות לשכת הבריאות.
  2. השלמה ומתן של חיסונים בבתי הספר יבוצעו על ידי הגורם המספק את שירותי בריאות לתלמיד.
  3. הפניה לצילום חזה (במימון המחלקה לשחפת ואיידס) במקרה המתואר לעיל תבוצע על ידי לשכת הבריאות המחוזית או כל גורם רפואי אחר, במסגרת מרכז לאבחון וטיפול בשחפת (מלש"ח) שבאזור.
  4. בדיקות HIV כשקיימת הוריה (סעיפים 5 ו-9 לעיל) יבוצעו במרכזי האיידס ובמימון המחלקה לשחפת ואיידס.
  5. אין להתנות קבלה של מהגרים למסגרות אחרות כגון מסגרות חינוך לילדים ביישום נוהל זה.

ב. ביצוע בדיקות סינון למחלות זיהומיות וביצוע חיסונים למהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה שקיבלו מעמד המאפשר רישום בקופת חולים:

אנשים אלו יהיו זכאים, מתוקף מעמדם, לביטוח רפואי בקופות החולים ככל תושב ישראלי. הקליטה שלהם תהיה על פי" נוהל ראש שירותי בריאות הציבור 6/2006 בנושא" קליטה בריאותית של עולים מאתיופיה".

הגורם האחראי על הביצוע והמימון:

1. השלמות חיסונים באחריות נותן השירות המונע ב"טיפות החלב" (עירויות, לשכות הבריאות או קופות החולים).
2. חיסון נגד מחלה מנינגוקוקית – על ידי לשכת הבריאות לכל מי שפנה או הופנה אליה, על פי ההנחיות בתדריך החיסונים ועדכוניו.
3. השלמות ומתן חיסונים בבתי הספר - ביצוע על ידי הגורם המספק את שירותי בריאות לתלמיד.
4. צילומי חזה ובדיקות תבחין טוברקולין - באחריות ובמימון קופות החולים ובביצוע המלש"חים.
5. בדיקות HIV לכלל האנשים מעל גיל 9 באחריות קופות החולים.

ג. ביצוע בדיקות סינון למחלות זיהומיות וביצוע חיסונים למהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה ללא מעמד אזרחי או שמעמדם בבירור הנמצאים במעצר (למעט הנמצאים במתקן לפני הרחקה מישראל).

סעיף זה מתייחס לכל מתקן מעצר בו מוחזקים מהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה כגון מתקן סהרונים, ולכל מתקני שב"ס שבהם נמצאים/ימצאו אנשים במעצר, למעט מתקני טרום הרחקה. כלל הבדיקות והחיסונים המפורטים בסעיף זה יבוצעו בסמוך לכניסתם של המהגרים למתקן הכליאה.

1. יש לבצע בדיקת סינון לשחפת בקרב מהגרים הנמצאים במעצר. בדיקת סינון לשחפת תכלול צילום חזה אחורי-קדמי וצדדי, ומילוי שאלון קליני של מספר שאלות (ראה נספח מס' 1).
2. יש להפנות כל מקרה בו יש חשד קליני לשחפת לצילום חזה ולהמשך בירור וטיפול במרכז לאבחון וטיפול בשחפת (משל"ח).
3. הערכה בריאותית, בדיקות סינון והשלמת חיסונים המוגדרים על פי שגרת משרד הבריאות לנשים הרות, תינוקות וילדים עד גיל 17 שנים יינתנו במסגרת המעצר בסיוע לשכת הבריאות המחוזית.
4. חיסון נגד מחלה מנינגוקוקית יינתן לכולם, כולל ילדים ומבוגרים על-פי ההנחיות בתדריך החיסונים ועדכוניו.

5. חיסון נגד פוליו יינתן עד גיל 17 שנים, במסגרת השלמת חיסונים. מעל גיל זה יחשבו המהגרים מחוסנים עקב חשיפה גם אם לא כולם חוסנו בכל המנות.
6. הרכבת BCG לילודים וילידים עד גיל 4 שנים (כולל) (לפי תדריך החיסונים ועדכוניו).

הגורם האחראי על הביצוע והמימון:

האחריות למתן שירותים לאסירים ולאנשים הנמצאים במשמורת השב"ס, הנה של השב"ס. בהתאם גם בדיקות הסקירה ושירותי חיסון יינתנו ע"י השב"ס תוך קבלת יעוץ מלשכת הבריאות.

ד. ביצוע בדיקות סינון למחלות זיהומיות וביצוע חיסונים למהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה ללא מעמד אזרחי או שמעמדם בבירור הנמצאים במעצר במתקן טרום הרחקה מישראל:

1. יש לבצע בדיקת רופא ומילוי השאלון הרפואי הקיים בתחום השחפת.
2. יש להפנות כל מקרה בו יש חשד קליני לשחפת לצילום חזה ולהמשך בירור וטיפול במרכז לאבחון וטיפול בשחפת (מלש"ח).
3. יש לבצע השלמת חיסון נגד חצבת – חזרת – אדמת עד גיל 17 שנים (כולל).
4. יש לחסן נגד מחלה מנינגוקוקית את כלל הילדים והמבוגרים, על-פי ההנחיות בתדריך החיסונים ועדכוניו.

הגורם האחראי על הביצוע והמימון:

האחריות למתן שירותים לאסירים ולאנשים הנמצאים במעצר/מאסר או במשמורת משטרת ההגירה/ שב"ס הינה של משטרת ההגירה/שב"ס תוך קבלת יעוץ מלשכת הבריאות.

ה. ביצוע בדיקות סינון לשחפת בקרב עובדים הנחשפים בצורה משמעותית לשחפת במסגרת עבודתם:

העובדים בשירותים השונים המטפלים במהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה המגיעים דרך גבול מצרים נמצאים ברמות חשיפה שונות לאוכלוסיה זו. כפי שהוגדר בעבר, צוותי העובדים בבתי הכלא ובמתקני מעצר בהם שוהים מהגרים מאפריקה הדרומית לסהרה, כגון מתקן סהרונים (עובדי שב"ס ורשויות אחרות העובדים במתקנים אלה) נחשבים חשופים לשחפת על פי חוזר ראש שירותי ברה"צ 2/2007 "עובדים אשר נחשפים בצורה משמעותית לשחפת במסגרת עבודתם". כמו כן, הצוותים של משטרת ההגירה ושל האגף לעובדים זרים במשרד הפנים מתאימים גם הם להגדרה זו. לכל העובדים הללו, מומלץ לעבור בדיקת תבחין טוברקולין כבדיקת בסיס (base line) כפי שהוגדר בחוזר 2/2007.

עובדי יחידות אחרות במשרד הפנים, בכלל זה העובדים בלשכות האוכלוסין בערים וכן עובדי משרד התמי"ת העובדים כמפקחים ביחידת הסמך לעובדים זרים, אינם נמצאים ברמת חשיפה המתאימה להגדרה בנוהל 2/2007 ולכן אין צורך בביצוע תבחין טוברוקלין כבדיקת בסיס.

הגורם האחראי על הביצוע והמימון:

1. האחראיות על ביצוע הנוהל מוטלת על המעסיק.
2. עלות ביצוע תבחין הטוברקולין, צילומי החזה והערכת המלש"ח בהקשר זה הנם על חשבון המבטח, בהתאם לתקנות מס מקביל (שירותי בריאות בעבודה-1973) כפי שאומצו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994, וזאת ככל שניתנה הוראה מתאימה של מפקח עבודה כאמור בתקנות.
3. נוהל זה אינו חל על נבדק הסובל מתסמינים של שחפת פעילה. יש להפנות מקרים אלה בהקדם לאחד מן המרכזים לאבחון וטיפול בשחפת.
4. שאר ההנחיות הקשורות להגדרות הספים לביצוע בדיקות סינון ומעקב מפורטים בחוזר 2/2007.

בברכה,

פרופ' איתמר גרוטו
ראש שרותי בריאות הציבור

נספח מס' 1

שאלון קליני לשחפת

בעת מעצר, כל עצור צריך להישאל על ידי רופא/חובש את השאלות המפורטות מטה. באם התשובה לאחת מהשאלות הינה חיובית, יש לבצע המשך בירור על ידי רופא.

1. שיעול מעל חודש ימים.
2. המופטיזיס (שיעול דמי)
3. חום ממושך של לפחות חודש ימים.
4. איבוד משקל מסיבות לא ידועות בשלושת החודשים האחרונים.
5. הזעות לילות.
6. שחפת פעילה בעבר.